

OGÓLNOPOLSKIE TOWARZYSTWO
OCHRONY PTAKÓW

Poznańska Grupa OTOP
Samuel Odrzykoski
ul. Heweliusza 3/35 60-281 Poznań
tel. 607 781 904
samuel.odrzykoski@gmail.com

Klub Przyrodników Koło Poznańskie
os. S. Batorego 20/62, 60-687 Poznań
klubprzyrodnikow.poznan@gmail.com
tel. 509 468 846

Poznań 25.06.2018

Poznańskie Ośrodki Sportu i Rekreacji

Ul. Jana Spychalskiego 34

61-553 Poznań

STANOWISKO W SPRAWIE PLANOWANEJ WYCINKI DRZEW W PARKU KASPROWICZA

(na działkach nr 20/31 oraz 20/74)

W związku z planowaną budową toru wrotkarskiego oraz krytej pływalni na terenie Parku Kasprowicza w Poznaniu, a także brakiem dostępu do inwentaryzacji ornitologicznej terenu (o ile została wykonana), Poznańska Grupa OTOP oraz Klub Przyrodników Koło Poznańskie wykonało w maju i czerwcu br. częściową inwentaryzację omawianego terenu.

Wstęp

Celem inwentaryzacji było określenie stanu i jakości populacji lęgowych ptaków oraz znaczenia terenu dla zachowania bioróżnorodności w mieście.

Metodyka

W maju i czerwcu wykonano 4 kontrole w terenie przeznaczonym do wycinki. Kontrole wykonywano w dniach 8 i 15 maja oraz 1 i 13 czerwca. Teren w całości obchodzono od świtu przez ok. 2 godziny. Podczas kontroli notowano wszystkie lęgowe gatunki ptaków z nanoszeniem ich lokalizacji na mapę. W efekcie stworzono mapę rozmieszczenia i liczebności gatunków lęgowych stwierdzonych na kontrolowanym terenie.

Charakterystyka badanego terenu

Przeznaczony do wycinki teren znajduje się na działkach ewidencyjnych nr 20/31 oraz 20/74 w Parku Kasprowicza i obejmuje około 1,6 ha. Kontrolowane działki charakteryzują się silnym zarośnięciem, głównie młodymi odrostami klonu jesionolistnego *Acer negundo*, topoli osiki *Populus tremula* a także innych gatunków topól *Populus sp.*, brzozy brodawkowatej *Betula pendula* i klonów *Acer sp.* Znajduje się tu kilkaset drzew w wieku od kilkunastu do 50-60 lat powyższych gatunków. Całość tworzy gęsty i wielopiętrowy obszar zadrzewień zieleni miejskiej. W załączniku graficznym zamieszczono kilka zdjęć poglądowych badanego terenu.

Wyniki

W wyniku kontroli terenowych zinwentaryzowano co najmniej 47 stanowisk lęgowych (gniazd, zajętych terytoriów, stwierdzenia rodzin z młodymi) należących do 18 gatunków:

- grzywacz *C. palumbus*, dwie pary;
- rudzik *E. rubecula*, śpiewający samiec oznaczający 1 terytorium oraz rodzina z 2 młodymi;
- śpiewak *T. philomelos*, jedna rodzina;
- kwiczoł *T. pilaris*, trzy pary gniazdują w południowej części kontrolowanego obszaru;
- kos *T. merula*, najliczniejszy przedstawiciel z rodziny drozdowatych (*Turdidae*), stwierdzono, co najmniej 4 pary;
- kapturka *S. atricapilla*, stwierdzono gnieźdzenie się 3 par;
- cierniówka *S. communis*, stwierdzono gnieźdzenie się 2 par;
- zaganiacz *H. icterina*, stwierdzono śpiewającego samca;
- piecuszek *Ph. trochilus*, stwierdzono dwa zajęte terytoria;
- pierwiosnek *Ph. collybita*, stwierdzony w 5 miejscach;
- strzyżyk *T. troglodytes*, obserwowano w jednym miejscu rodzinę z 3 młodymi;
- bogatka *P. major*, najliczniejsza sikora, co najmniej 5 par z młodymi;
- modraszka *C. caeruleus*, obserwowano dwie pary;
- sroka *P. pica*, stwierdzono jedno gniazdo sroki;
- szpak *S. vulgaris*, obserwowano dwie rodziny z młodymi w centralnej części badanego terenu;
- wilga *O. oriolus*, prawdopodobnie gnieździ się na wysokich topolach w centralnej części kompleksu;
- zięba *F. coelebs*, stwierdzono 4 pary
- grubodziób *C. coccothraustes*, stwierdzono co najmniej 3 pary z lotnymi młodymi.

Na Mapie 1 w Załączniku graficznym przedstawiono rozmieszczenie stanowisk lęgowych ptaków.

Znaczenie badanego obszaru dla ptaków

Badany obszar cechuje się dużą różnorodnością lęgowych gatunków ptaków. Jest to spowodowane dużym zagęszczeniem i piętrowym układem roślinności a także obecnością wielu nisz ekologicznych w postaci:

- terenów otwartych stanowiących miejsca żerowania np. kwiczołów
- zarośli roślinności zielnej i krzewów przy ogrodzie społecznym Kolektywu Kąpielisko i terenach przy pływalni stanowiących miejsce lęgowe i żerowiskowe dla rudzika, pokrzewek, kosa itp.
- zwartych, różnowiekowych drzewostanów koniecznych do występowania takich gatunków jak grubodziób, wilga czy sikory
- obszarów z niegrabionymi liśćmi stanowiącymi miejsca rozwoju bezkręgowców, które są pokarmem ptaków owadożernych

Poniżej przedstawiono porównanie zagęszczenia liczby par ptaków na hektar terenów zielonych w Poznaniu. Tabela w wyraźny sposób pokazuje, że zagęszczenie par w badanym, zarośniętym obszarze wynosi prawie **30 par/ha!** a dla pozostałej części Parku Kasprowicza jedynie **3,7 par/ ha!** (Ptaszyk J. 2003). To prawie dziesięciokrotnie mniejsze zagęszczenie. Podobnie sytuacja wygląda w innych parkach na terenie miasta. Jedynie Park Górczyński, Armii Poznań, Cytadela i Park Sołacki mogą się równać z omawianym fragmentem Parku Kasprowicza, przy czym są one większe niż omawiany fragment Parku Kasprowicza..

L.P	Nazwa powierzchni	Powierzchnia w ha	Liczba gatunków	Par/ha
1	Badany obszar	1,6	18	29,3
2	Park Kasprowicza (bez omawianego fragmentu)	17,5	13	3,7
3	Park Sołacki	10,5	28	24,8
4	Park Cytadela	35	38	14,6
5	Park Górczyński	2,9	17	27,1
6	Park Wieniawskiego	2,7	12	13,7
7	Park Armii Poznań	2,9	15	24
8	Park Zwycięstwa	3,5	15	11,1
9	Park Mickiewicza	9,4	12	12,9
10	Park Wodziczki	6	11	3,4

Tab 1. Porównanie liczby par ptaków gnieźdzących się na terenie parków Poznania (źródło: Ptaszyk J. 2003. Ptaki Poznania – stan jakościowy i ilościowy oraz jego zmiany w latach 1850–2000. Wyd. Nauk. UAM)

Opisywany obszar stanowi także bardzo ważne miejsce w okresie pozalęgowym. W okresie migracji oraz zimowania jest to ważne miejsce żerowania i nocowania dla takich gatunków jak dzięcioł zielony *P. viridis*, dzięcioł duży *D. major*, jasiołuska *B. garullus*, krzyżodziób świerkowy *L. curvirostra*. Łącznie na tym terenie stwierdzono 57 gatunków objętych ochroną ścisłą (inf. S. Odrzykoski, P. Kowalczyk dane niepublikowane)

Podsumowanie i wnioski

W maju i czerwcu br. wykonano 4 kontrole badanego terenu, mające na celu określenie składu gatunkowego i ilościowego lęgowych ptaków. W wyniku badań zinwentaryzowano co najmniej 47 stanowisk lęgowych ptaków należących do 18 gatunków. Na tle innych parków na terenie miasta, omawiany obszar cechuje się bardzo dużą różnorodnością i zagęszczeniem lęgowych ptaków, kilkukrotnie przewyższającym inne, podobnej wielkości tereny zieleni miejskiej. Ponadto trzeba mieć na uwadze fakt, że dane przedstawione w Tab. 1. zbierane były głównie w latach 1978-89 i w wielu opisywanych parkach aktualna liczebność ptaków jest zapewne dużo mniejsza, co nadaje jeszcze większą rangę opisywanemu fragmentowi parku.

Wszystkie stwierdzone na przedmiotowym obszarze ptaki należą do gatunków chronionych na podstawie:

- Ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. 2004 Nr 92 poz. 880), w tym art. 52;
- Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 28 grudnia 2016 r. poz. 2183) w tym § 1-4 oraz § 6. 1. W stosunku do dziko występujących zwierząt, należących do gatunków objętych ochroną ścisłą oraz częściową istnieją m.in. zakazy:

1) umyślnego zabijania;

2) umyślnego okaleczania lub chwytania;

3) umyślnego niszczenia ich jaj lub form rozwojowych;

7) niszczenia siedlisk lub ostoi, będących ich obszarem rozrodu, wychowu młodych, odpoczynku, migracji lub żerowania;

8) niszczenia, usuwania lub uszkodzania gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk lub innych schronień;

9) umyślnego uniemożliwiania dostępu do schronień;

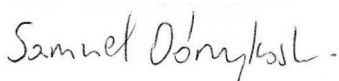
Celem zrównoważonej polityki miasta powinna być ochrona terenów zieleni będących tak ważnym miejscem dla ptaków (i nie tylko). Poznańska Grupa OTOP i Klub Przyrodników sprzeciwiają się lokowaniu nowych obiektów sportowych i rekreacyjnych na terenach zieleni miejskiej o charakterze zbliżonym do naturalnego w tym porośniętym spontanicznie rosnącymi drzewami i krzewami. Takie obiekty powinny być lokowane na działkach nie porośniętych krzewami i drzewami, i podrostem drzew. W przypadku wycinki drzew i przekształceniu tego terenu w tor wrotkarski i kryty basen wraz z parkingami obszar Parku Kasprowicza i Poznań straci ostatni naturalny i najbardziej bioróżnorodny fragment zieleni miejskiej w tej części miasta.

Ze względów przyrodniczych jak i popierając zdanie wielu mieszkańców miasta wnosimy o nie lokowanie przedmiotowych inwestycji w tym miejscu. W Poznaniu jest wiele lokalizacji już znacząco przekształconych, w tym poprzemysłowych, na których taka inwestycja może być zrealizowana. W Poblizu Parku Kasprowicza znajduje się były stadion Energetyka a pomiędzy ul. Promienistą i Reymonta kolejny nieużywany obszar sportowy.

Przedmiotowy obszar pokryty drzewami i krzewami jest zbyt cenny dla lokalnej bioróżnorodności, dla mieszkańców oraz dla łagodzenia lokalnego klimatu – by go zniszczyć i zamienić na kolejne place sportowe, alejki i intensywnie przycinane trawniki.

Niniejsze opracowanie ma charakter informacyjny i jest chronione prawami autorski, w myśl ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (Dz. U. z 2017 r. poz. 880, 1089, z 2018 r. poz. 650). Wszelkie wykorzystywanie i kopiowanie treści i danych zawartych w niniejszym tekście nie jest możliwe bez zgody autorów.

Z wyrazami szacunku

Samuel Odrzykoski
Poznańska Grupa OTOP

Otrzymują:

Urząd Miasta Poznania
plac Kolegiacki 17,
61-841 Poznań

Poznańskie Inwestycje Miejskie Sp. z o.o.
plac Wiosny Ludów 2, 61-831 Poznań, Polska

Gazeta Wyborcza Poznań
ul. Za Bramką 1
61-842 Poznań

WTK Spółka z o. o.
61-144 Poznań, ul. Krzywoustego 72

Polskie Radio - Regionalna Rozgłośnia w Poznaniu
"Radio Poznań" SA
ul. Berwińskiego 5
60-765 Poznań

Telewizja Polska S.A. Oddział w Poznaniu
ul. Serafitek 8, 61-144 Poznań

Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków jest zarejestrowaną pozarządową organizacją pożytku publicznego działającą od 1991 roku na terenie całego kraju. Zajmuje się ochroną dziko żyjących gatunków ptaków poprzez ochronę ich siedlisk i szlaków wędrówek. Dzięki temu wpływa na utrzymanie światowej różnorodności biologicznej i zrównoważonego rozwoju. OTOP jest partnerem desygnowanym światowej federacji towarzystw zajmujących się ochroną ptaków – BirdLife International oraz współpracuje z wieloma polskimi i międzynarodowymi organizacjami.

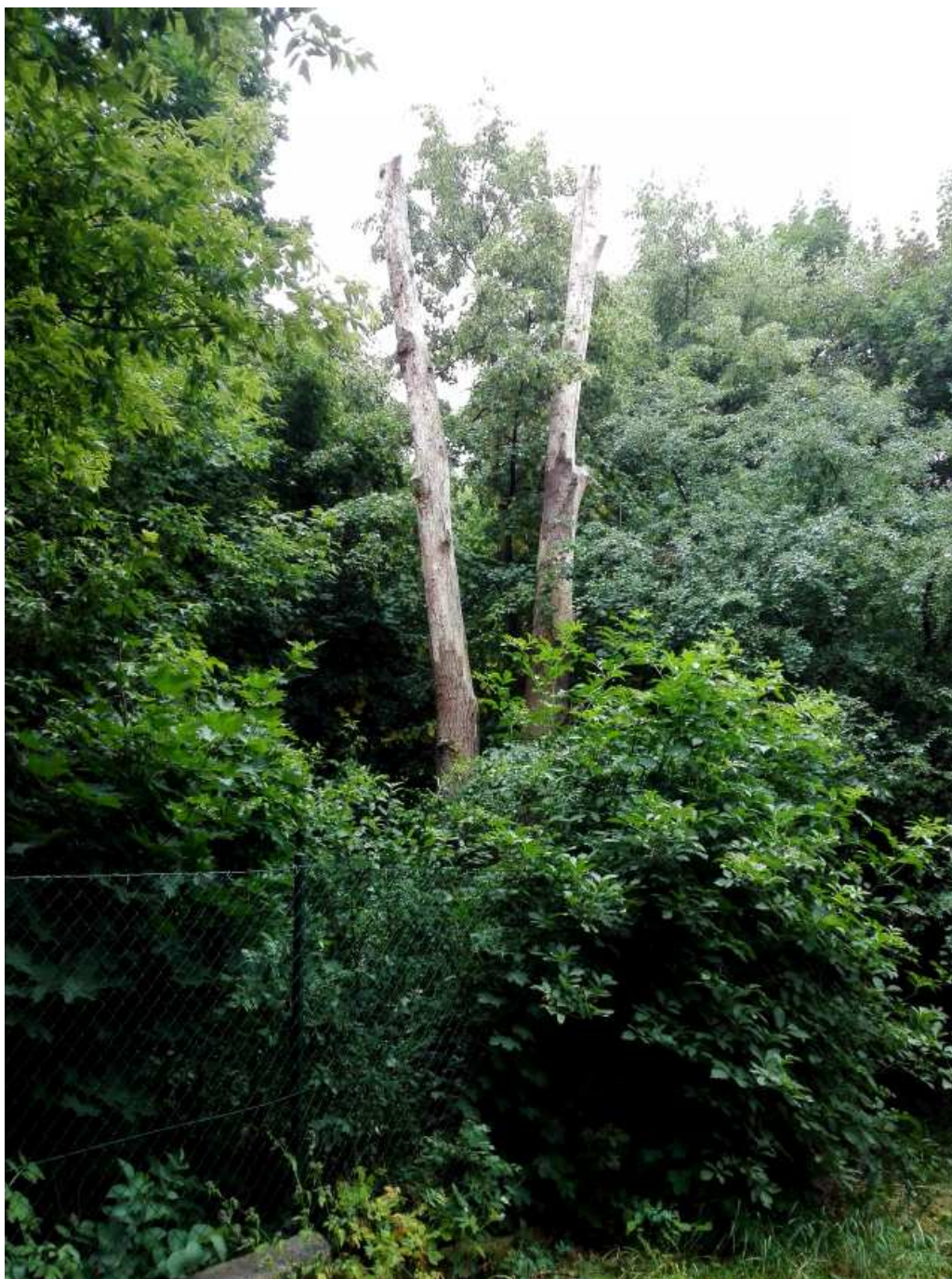
www.otop.org.pl

ZAŁĄCZNIK GRAFICZNY

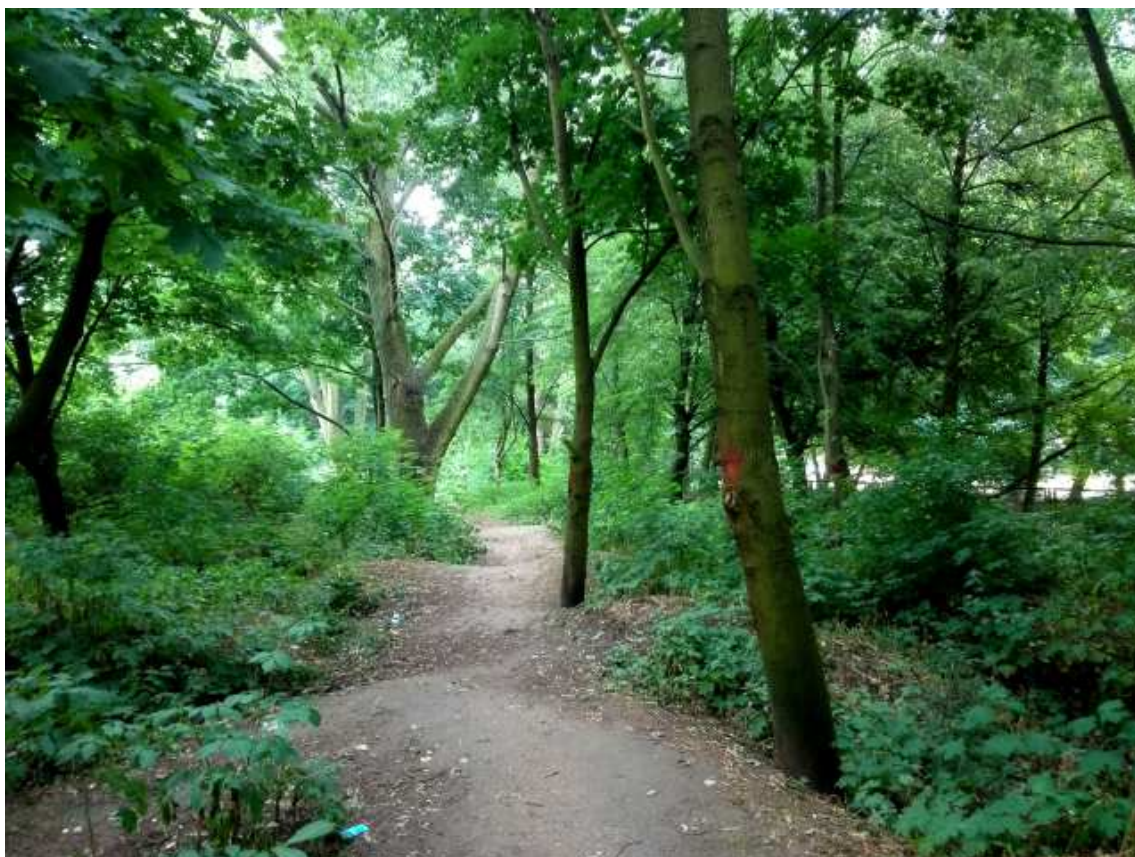
W załączniku umieszczono mapę przedstawiającą rozmieszczenie stanowisk lęgowych gatunków ptaków oraz zdjęcia poglądowe opisywanego obszaru.

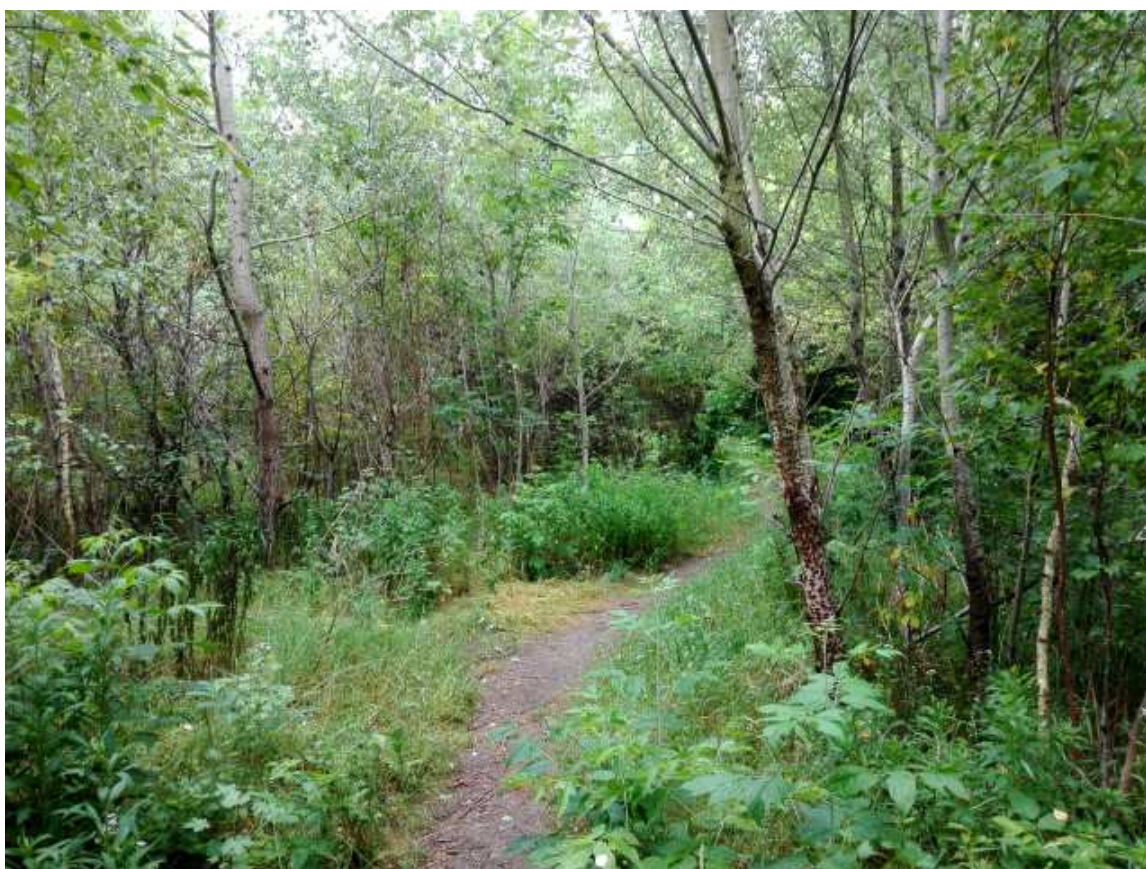
Fot.1. Na opisywanym obszarze znajduje się kilkaset dojrzałych- kilkudziesięcioletnich drzew. Wyjątkową cechą tego miejsca jest duży udział różnowiekowego podostu młodych drzew i krzewów tworzących piętrowy układ biotyczny.

Fot. 2. W omawianym fragmencie parku znajduje się także wiele drewna martwych drzew stanowiących miejsce życia dla wielu gatunków owadów i grzybów.

Fot. 3. Na przeznaczonych do wycinki klonach gnieźdzą się m.in. kwiczoły, grubodzioby i zięby.

Fot. 4-5. Gęsto zarośnięty obszar stanowi doskonałe i bezpieczne schronienie nie tylko dla ptaków, ale także innych grup zwierząt jak choćby ssaki. Ten fragment parku znany jest z obecności wiewiórki rudej oraz jeża zachodniego.

LEGENDA:

GRZYWACZ	★
RUDZIK	●
SPIEWAK	●
KWICZOŁ	✦
KOS	⊗
KAPTURKA	●
CIERNIÓWKA	★
ZAGANIACZ	✦
PIECUSZEK	◆
PIERWIOSNEK	◆
STRZYŻYK	★
BOGATKA	●
MODRASZKA	■
SROKA	★
SZPAK	◆
WILGA	+
ZIĘBA	⊗
GRUBODZIÓB	▲
OBZAR OBJĘTY BADANIEM	⬡

MAPA 1. ROZMIESZCZENIE STWIERDZONYCH STANOWISK LĘGOWYCH PTKÓW...